

Κυριακή Μετά τα Φώτα: Η επικαιροποίηση των αρχαίων προφητειών (Ματ 4:12-17)

[Ορθοδοξία](#) / [Ερμηνεία Αγίας Γραφής](#)

[Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.](#)

Η έναρξη της δημόσιας δράσης του Ιησού συνδέεται από τον ευαγγελιστή Ματθαίο με την πραγματοποίηση μιας εξαγγελίας του προφήτη Ησαΐα. Οι ευαγγελιστές παραθέτουν συχνά στα κείμενά τους χωρία από την *Παλαιά Διαθήκη*, ιδιαίτερα από τα Προφητικά Βιβλία της, όταν περιγράφουν διάφορες σημαντικές στιγμές της ζωής του Ιησού, τις οποίες παρουσιάζουν ως εκπλήρωση κάποιων προρρήσεων των αρχαίων προφητών. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στο *Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον*, κάτι άλλωστε που είναι αναμενόμενο, αφού το Ευαγγέλιο αυτό απευθύνεται σε προερχόμενους από τον ιουδαϊσμό χριστιανούς και είναι λογικό να ενδιαφέρονταν για το αν ο Ιησούς στον οποίο πίστεψαν είναι πράγματι ο Χριστός για τον οποίο μίλησαν οι προφῆτες και τον ανέμεναν για γενιές ολόκληρες οι πρόγονοί τους. Έτσι, από την πρώτη κιόλας σελίδα του Ευαγγελίου του ο ευαγγελιστής Ματθαίος περιγράφει τη γέννηση και τα πρώτα χρόνια της ζωής του Ιησού ως εκπλήρωση των αρχαίων προφητειών για τον αναμενόμενο λυτρωτή.

Πηγή: www.gopixpic.com

Κατά ανάλογο τρόπο περιγράφεται και η έναρξη της δημόσιας δράσης του Ιησού (Ματ 4:12-17). Η περικοπή αρχίζει με την πληροφορία της σύλληψης του Ιωάννη του Προδρόμου. Η δράση του Ιωάννη σηματοδοτεί το αποκορύφωμα και το τέλος της περιόδου αναμονής του Μεσσία και ταυτόχρονα την αρχή μιας νέας εποχής, της Βασιλείας του Θεού. Περιεχόμενο του κηρύγματος του Ιησού είναι το ίδιο με αυτό των προφητών που προηγήθηκαν, η μετάνοια. Μόνον που η μετάνοια στο κήρυγμα του Ιησού δεν είναι προϋπόθεση για να έλθει η Βασιλεία του Θεού, όπως στο προφητικό κήρυγμα, αλλ' επείγον προσκλητήριο, γιατί ήλθε η Βασιλεία του Θεού.

Όμως από την παραπάνω περικοπή προκύπτει ίσως κάποιος προβληματισμός για τον σύγχρονο αναγνώστη της *Βίβλου*. Όπως αναφέρθηκε, οι ευαγγελιστές επιχειρούν με την παράθεση προφητικών χωρίων να πείσουν τους συγχρόνους τους ότι ο Ιησούς είναι ο αναμενόμενος Μεσσίας. Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, το εγχείρημα δεν υπήρξε απόλυτα επιτυχές, καθώς η πλειονότητα των Ιουδαίων αρνήθηκε τελικά να ακολουθήσει τον Ιησού. Αντίθετα έναν περίπου αιώνα αργότερα, ο Μπαρ Κοχβά, ένας ζηλωτής Ιουδαίος επαναστάτης, κατάφερε με την ίδια επιχειρηματολογία να πείσει σε τέτοιο βαθμό τους συμπατριώτες του ότι είναι ο Μεσσίας, ώστε ακόμα και όταν η εξέγερσή του κατά των Ρωμαίων (132 - 135 μ.Χ.) πνίγηκε στο αίμα, οι τελευταίοι οπαδοί του να προτιμήσουν την αυτοκτονία από την παράδοση στον εχθρό. Το πρώτο επομένως ερώτημα που

γεννάται αφορά στον λόγο της άρνησης των Ιουδαίων να ακολουθήσουν τον Ιησού, παρ' όλο που έβλεπαν ότι όλες οι προφητείες επιβαιώνονταν με το έργο και τη διδασκαλία του. Και από το ερώτημα αυτό προκύπτει ένα δεύτερο που αφορά στο λόγο για τον οποίο η Εκκλησία επιμένει να προβάλλει σήμερα αυτές τις προφητείες, τη στιγμή που οι χριστιανοί σήμερα δεν αμφισβητούν πλέον τη θεότητα του Ιησού.

Για να απαντήσει κανείς στο πρώτο από τα ερωτήματα αυτά πρέπει να γυρίσει νοερά πίσω, στα τέλη του 587 π.Χ. όταν τα στρατεύματα του Ναβουχοδονόσορα, βασιλιά της κοσμοκράτειρας τότε Βαβυλώνας, καταλάμβαναν για δεύτερη φορά την πρωτεύουσα του αδύναμου, μικρού και υποτελούς ήδη βασιλείου του Ιούδα, την Ιερουσαλήμ. Σφαγές, λεηλασίες και εξορία ήταν, όπως συμβαίνει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις, τα επακόλουθα της άλωσης. Τα τείχη της πόλης και τα σημαντικότερα κτήριά της κείτονταν σε ερείπια· ο ίδιος ο περίφημος ναός του Σολομώντα, μάρτυρας ενός άλλοτε λαμπρού παρελθόντος, πυρπολημένος και κατεστραμμένος· τα σκεύη του ναού, και το ιερότερο όλων η κιβωτός της διαθήκης, λάφυρα στα χέρια των εχθρών. Όμως δεν είναι αυτά που κυρίως απασχολούν τους αιχμάλωτους στη Μεσοποταμία Ιουδαίους. Το μυαλό τους το τυραννάει μια άλλη, πολύ πιο βασανιστική σκέψη. Αιώνες ολόκληρους είχαν μάθει να θεωρούν τον Θεό δικό τους και είχαν ισχυρούς λόγους να το πιστεύουν αυτό· αυτός ο Θεός τους έβγαλε από την Αίγυπτο με τρόπο θαυμαστό, τους οδήγησε μέσα από την έρημο όπου τους φρόντιζε και τους προστάτευε, τους χάρισε τη χώρα όπου τόσα χρόνια κατοικούσαν ευτυχισμένοι. Τώρα όμως διαπιστώνουν ότι ο Θεός τους εγκατέλειψε· ότι ο Θεός τους δεν ήταν πια μαζί τους. Οι διαπιστώσεις αυτές έγιναν παράπονο και το παράπονο τραγούδι:

Στης Βαβυλώνας τα ποτάμια,

εκεί καθίσαμε και κλάψαμε, ...

πώς του Κυρίου την ωδή

σε ξένη γη να ψάλλουμε; (Ψαλ 136:1,4)

Τρέχουν στους προφήτες που επέζησαν και τους ρωτούν γεμάτοι αγωνία. Και η απάντηση των προφητών είναι ομόφωνη: “Δεν εγκατέλειψε ο Θεός τον λαό του, αλλά ο λαός εγκατέλειψε τον Θεό του”. Αιώνες ολόκληρους, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι προφήτες προειδοποιούσαν για την καταστροφή που έρχεται εξαιτίας της απομάκρυνσης του λαού από τον Θεό του. Όμως ο λαός, μεθυσμένος από την ευημερία που του πρόσφεραν οι ευεργεσίες του Θεού, δεν άκουγε. Έμαθε να εμπιστεύεται τα όπλα του, τη στρατιωτική του δύναμη, τις συμμαχίες με τις

μεγάλες δυνάμεις και τα διπλωματικά παιχνίδια στην εξωτερική πολιτική.

Όμως η απάντηση των προφητών δεν εξαντλείται στην κριτική για τα λάθη που έγιναν στο παρελθόν και οδήγησαν στην καταστροφή. Βεβαιώνουν ότι ο Θεός θα δώσει άλλη μια ευκαιρία στον λαό του και μέσω αυτού σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα. Ένας νέος ηγέτης θα γεννηθεί, ο οποίος δεν θα στηρίζει την εξουσία του στη βία και στην καταπίεση όπως οι ηγεμόνες της εποχής, αλλά θα φέρει φως και χαρά σ' όλους τους λαούς της γης. Η πρώτη από τις προφητείες αυτές βρίσκεται στο βιβλίο του προφήτη *Ησαΐα*:

Λαέ που πορεύεσαι στο σκοτάδι,

φως δείτε λαμπρό·

εσείς οι κάτοικοι της χώρας όπου κυριαρχεί ο θάνατος,

πάνω σας φως θα λάμψει.

... μπροστά σου, Κύριε, θα χαρούν,

όπως αυτοί που χαίρονται στον θερισμό ...

Γιατί αφαιρέθηκε ο ζυγός που ήταν πάνω τους

και το ραβδί που χτύπαγε τη ράχη τους ...

Γιατί για χάρη μας γεννήθηκε ένα παιδί,

μας δόθηκε ένας γιος ...

Μεγάλη θα είναι η εξουσία του,

και η ειρήνη του δεν θα έχει τέλος·

θα καθίσει στον θρόνο του Δαβίδ,

θα αποκαταστήσει τη βασιλεία του,

και θα φροντίσει γι' αυτήν με δίκαιη κρίση και δικαιοσύνη ... (Ησα 9:2-7).

Στο ίδιο βιβλίο περιέχεται και η δεύτερη προφητεία. Ο αναμενόμενος ηγέτης θα κατάγεται από τη γενιά του Δαβίδ, θα καθοδηγείται από το Πνεύμα του Θεού, θα έχει σοφία και σύνεση, ορθή κρίση και δύναμη, γνώση και ευσέβεια, ώστε να επιβάλει τη δικαιοσύνη συντρίβοντας τη βία και την καταπίεση, όχι όμως με τη δύναμη του σκήπτρου του, αλλά με τη δύναμη του λόγου του (βλ Ησα 11:1-9).

Οι προφητείες αυτές ζέσταιναν τις καρδιές του λαού, ανανέωναν τις ελπίδες του και τον στήριζαν για να αντέξει τις δοκιμασίες. Όμως τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν πολύ σκληρά. Τη βαβυλωνιακή κατοχή διαδέχτηκε η περσική και αυτήν, η πιο σκληρή και καταπιεστική, η ελληνική, για να δώσει και αυτή με τη σειρά της τη θέση της στη ρωμαϊκή. Οι ελπίδες, βέβαια, δεν έσβησαν, άλλαξαν όμως αρκετά ως προς το περιεχόμενό τους. Η μακροχρόνια καταπίεση άλλαξε τη μορφή του αναμενόμενου ηγέτη και του ρόλου του. Η δικαιοσύνη που θα φέρει κατανοείται πλέον ως εκδίκηση και το όραμα της ειρήνης αντικαταστάθηκε από την ελπίδα της απελευθέρωσης από τον ρωμαϊκό ζυγό. Έτσι, ο ειρηνικός και δίκαιος παγκόσμιος βασιλιάς έγινε στη φαντασία του λαού ένας βίαιος και ανελέητος τοπικός επαναστάτης.

Έτσι, εύκολα γίνεται κατανοητό το γιατί οι συμπατριώτες του απέρριψαν τον Ιησού και αρνήθηκαν να τον ακολουθήσουν οδηγώντας τον ακόμα και στον θάνατο.

Οι Ιουδαίοι αρνήθηκαν να δεχτούν τον Ιησού ως Μεσσία, αλλά η άρνηση αυτή δεν ήταν ικανή να ακυρώσει το σχέδιο του Θεού για τον κόσμο. Από τους μαθητές του Χριστού προέκυψε ένας νέος λαός του Θεού, ένας νέος Ισραήλ, η Εκκλησία. Από αυτήν την αλήθεια προκύπτει και η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα που τέθηκε παραπάνω. Ως λόγος Θεού οι προφητείες έχουν αιώνια ισχύ και απευθύνονται στους πιστούς όλων των εποχών. Αναπτέρωσαν το ηθικό των αιχμάλωτων στη Μεσοποταμία Ιουδαίων και έδωσαν στους Ιουδαίους της εποχής του Ιησού τη δυνατότητα να τον αναγνωρίσουν και να τον ακολουθήσουν. Απευθύνονται όμως και στον νέο Ισραήλ, στους σύγχρονους χριστιανούς. Τους υπενθυμίζουν ότι η απελπισία δεν είναι ανίκητη· ότι «φως λαμπρό» μπορεί να φωτίσει και τα δικά τους σκοτάδια και να τους οδηγήσει έξω από τα αδιέξοδα που βιώνουν. Αρκεί να μην κάνουν τα λάθη του παλιού Ισραήλ. Αρκεί να δουν τις παλιές προφητείες όχι ως εξαγγελίες προνομίων για τους ίδιους, αλλά ως οδοδείκτες για μια αληθινή σχέση με τον Θεό, ξεκινώντας από το τελευταίο μήνυμα του Προδρόμου και το πρώτο του Χριστού: Μετάνοια.